

Zavedení operací založených na účincích je jedním z mnoha důkazů tvůrčího rozvoje vojenského myšlení a projevem revoluce ve vojenství. Zavádění nových metod vedení operace a boje, jakož i nové výzbroje je spojeno s novou terminologií. Ve stati, která vychází z článku (autor neuveden) v č. 10/2003 časopisu Jane's IDR, je navrženo české znění nových anglických pojmů, a to ve snaze o vystižení jejich obsahu. Za navrženým českým zněním jsou v závorkách uváděny příslušné anglické výrazy a jejich zkratky.

Vojenské letectvo USA (U.S. Air Force) využívá poznatků získaných v nedávných konfliktech k zavádění dalekosáhlých změn ve struktuře velení a řízení s cílem zdokonalovat expediční operace proti ohrožením, která mohou nastat v dohledné budoucnosti. Úsilí je zaměřeno na zavedení **operací založených na účincích** (EBO - effects-based operations), což je podmíněno **předpovědní znalostí situace na bojišti** (PBA - predictive battlespace awareness) a **operacemi propojenými do sítí** (NetOps - networked operations). Tento proces umožňuje vypracovat několik alternativních způsobů činnosti (courses of action) pro operační hodnocení, aby bylo možno stanovit jejich pravděpodobné účinky a zvolit v každém případě optimálnější z nich.

Operace založená na účincích je pokusem změnit od základu způsob myšlení letectva. Operace založená na účincích je plánovací a realizační metodologií, která rozšiřuje a doplňuje tradiční přístupy založené na cílech a objektech úderů. Zahrnuje modelování nepřítele jako systému, takže vlastní síly mohou předpovídat optimální kombinaci akcí pro dosažení požadovaných účinků, a také schopnost pozorovat výsledky těchto akcí.

Příkladem operace založené na účincích jsou útoky koaličního letectva na irácké odolné úkryty letounů za války v letech 1990–91. Pumové údery zničily obsah úkrytů a způsobily škody jako spleť ocelové armatury vyčnívající ze stěn, která znemožnila další používání úkrytů. Tak bylo dosaženo požadovaného účinku, tj. nepoužitelnosti úkrytů, ačkoli úkryty nebyly technicky zničeny. Při tradičním přístupu zaměřeném na cíle a nikoli na účinky by bylo nutno plánovat další údery ke zničení úkrytů, aby mohly být vyřazeny ze seznamu cílů.

Operace založená na účincích je opakovatelný proces založený na znalostech, **použitelný na strategickém, operačním a taktickém stupni** a týkající se celého bojiště. Aby byl plně účinný, musí být veden za operací v míru, za krize i za války. Ačkoli je jeho zavedení mnohem nesnadnější než zavedení tradičních přístupů, je také méně předvídatelný pro nepřítele. Operace založená na účincích spoléhá na disponibilitu společného obrazu sestaveného z mnoha důkazů, obrazu společného pro všechny operátory, nikoli na data z několika zdrojů předložených nezávisle na sobě.

Velení letectva vyvíjí integrovaný program („roadmap“) operace založené na účincích, který zahrnuje komplementární hlediska doktríny, koncepce operací (CONOPS - concept of operations), školení, výcviku a technologie a usiluje o integraci výsledků jednotlivých pře-

hledů možností a hodnocení rizika týkajících se globální mobility, kosmických prostředků, velení, řízení, zpravodajství, jaderné odvety, bezpečnosti vlastního území, globální odvety a globálního úderu.

Požadavky týkající se předpovědní znalosti situace na bojišti (PBA) a operací propojených do sítí (NETOPS) byly zkoumány pracovními skupinami.

Prvá pracovní skupina upřesnila představu předpovědní znalosti situace na bojišti a zpracovala program pro její zavedení. **Předpovědní znalost situace na bojišti** je proces řízený velitelem pro předvídání a předstížení nepřátelských akcí v čase a místě podle „naší“ volby. Zahrnuje pět pilířů: zpravodajská příprava bojiště, zjišťování cílů, strategie a plánování zpravodajství, pozorování a průzkumu, využití a vyhodnocení zpravodajských a průzkumových údajů a výsledků pozorování, což vše zpravidla probíhá paralelně. Účelem předpovědní znalosti situace je používat zpravodajské a průzkumové údaje a výsledky pozorování k potvrzení událostí a objektů, nikoli k jejich odhalování.

Příkladem významu zpravodajské přípravy bojiště a uzlové analýzy (nodal analysis) je operace v Bosně. Při počátečním hodnocení akcí nezbytných k neutralizaci srbského velení a řízení byl sestaven seznam více než 250 cílů. Pomocí analýzy byl tento počet snížen na 56 cílů, což mohlo mít tentýž účinek.

Jiný příklad. V prosinci 2001 v Afghánistánu síly USA zahájily operaci k likvidaci vůdců Talibánu a al Kajdy, kteří se setkali nedaleko Kandaháru. Průzkumný letoun (Joint STARS) použil radar pro indikaci pohyblivých cílů ke sledování provozu směřujícího k místu setkání a potom bezpilotní letadlo Predator převzalo blízké pozorování svými elektro-optickými senzory, nepřetržitě předávalo snímky úderů dělového letounu AC-130, po rozdělení schůze do skupin upřesňovalo záměrné body a provádělo hodnocení bojových škod.

Předpovědní znalost situace na bojišti využívá zkušeností z jiných oborů, které vyvinuly metody předpovědi budoucích událostí a jejich pravděpodobného vlivu na operace. Program sestavený pracovní skupinou pro předpovědní znalost situace doporučuje opatření v těchto oblastech:

- uvedení předpovědní znalosti situace do používání z hlediska doktríny, procesů a koncepce operací,
- rozvoj potřebné architektury pro senzory a sítě, což bude zahrnovat válečné hry a pokusná cvičení s použitím nového software a ukázky integrace operací založených na účincích, předpovědní znalosti situace a operací propojených do sítí,
- rozvoj „kultury předpovědi“ kombinací zkušeností, cvičení na stupni druhu ozbrojených sil, školení ve vojenských školách, akademiích a odborných kurzech,
- cílevědomé financování pro rozšíření existujících programů.

Operace propojené do sítí umožní rychlý přenos důležitých dat rozhodovacím činitelům pomocí širokopásmových spojů a architektury využívající internetový protokol.

Pracovní skupina pro operace propojené do sítí je zaměřena na dvě primární oblasti: usnadnění propojení a vytvoření vzdušné spojovací sítě (airborne network), zapojené do globální informační sítě (GIG - Global Information Grid) propojující senzory do okruhu rozhodovací činitel – střelec.

(nast.)